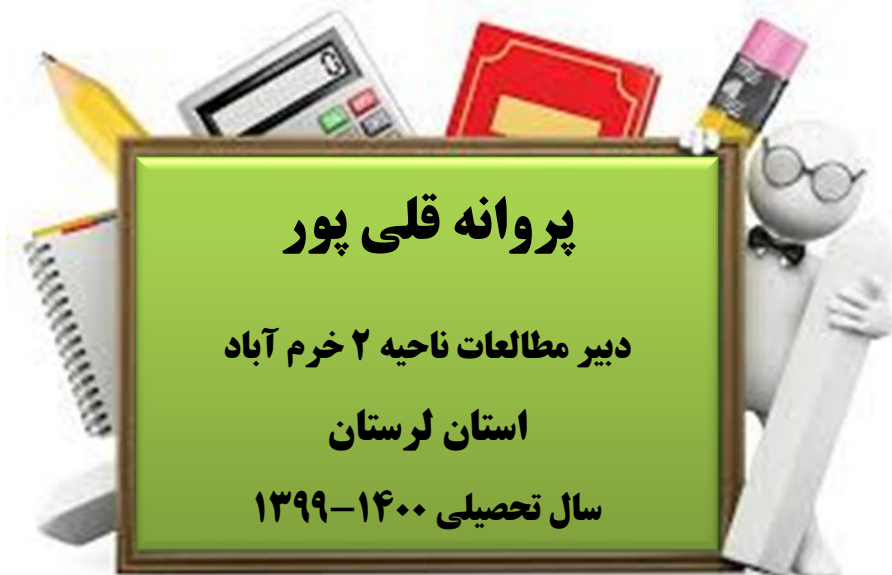

گرداب سنگی (خرم آباد)

درسنامه، پاسخ فعالیت ها، نمونه سؤال

درس ۲۲

شهروندی یعنی روابط متقابل مردم و حکومت

شهروندی ارتباط بین افراد و حکومت است، که منجر به حقوق و تکالیف متقابل می شود.

حقوق شهروندی یعنی وظایف و

تکالیف حکومت نسبت به مردم

قوانین هر کشور به ویژه **قانون اساسی** آن، حقوق و تکالیف شهروندی را معین می کند، حقوق و تکالیف شهروندی متناسب با **قوانین** بوده و از کشوری به کشور دیگر **فرق** می کند.

حقوق شهروندی

طیف وسیعی از

حقوق سیاسی

اجتماعی

فرهنگی

اقتصادی و...

می باشد.

۱. حق برخورداری از عدالت قانونی

۲. حق برخورداری از عدالت قضایی

۳. حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی

۴. حق مشارکت سیاسی

۵. حقوق فرهنگی

حقوق

شهروندی

**عدالت قانونی یعنی حکومت در وضع
قوانین، اجرای قوانین و نظارت بر اجرای
قوانین بین شهروندان تبعیض قائل نشود.**

**شهروندان حق
دادخواهی و حق
داشتن وکیل مدافع
برای خود در
دادگاه را دارند.**

**طبق عدالت قضایی
هر کسی می‌تواند
متناسب با نوع
دادخواست خود به
دادگاه مراجعه کند.**

حق رفاه و تأمین اجتماعی»

**همه شهروندان حق دریافت خدمات عمومی به صورت برابر و عادلانه و در کوتاه ترین زمان
ممکن را دارند.**

هر شهروند حق دارد به آموزش و پرورش، مراکز فرهنگی و ورزشی، آتش نشانی، پلیس و نظایر آن دسترسی آسان داشته باشد.

شهروندان حق دارند در محیطی پاک و سالم و بدون آلودگی زندگی کنند و از خدمات و امکانات بهداشتی و درمانی مناسب، به بهترین وجه برخوردار شوند.

شهروندان حق دارند در مواردی مانند بیکاری، معلولیت، پیری، بازنشستگی، بی سرپرستی، از کار افتادگی و حوادث از تأمین اجتماعی بهره مند شوند.

مشارکت سیاسی یعنی هر شهروند بتواند در امور سیاسی جامعه و در سرنوشت کشور خود نقش داشته باشد.

مشارکت سیاسی مردم از راه های مختلفی صورت می گیرد مانند: **شرکت در انتخابات، عضویت و همکاری در احزاب و انجمن های سیاسی، شرکت در راهپیمایی ها و تظاهرات.**

انتخابات و مشارکت سیاسی ممکن است مستقیم یا غیرمستقیم و با واسطه صورت بگیرد.

مستقیم: مثل شرکت در انتخابات شوراها، مجلس و ریاست جمهوری و...

غیرمستقیم و با واسطه: مثل انتخاب رهبر (انتخاب رهبر توسط مجلس خبرگان صورت می گیرد که اعضای مجلس خبرگان را مردم انتخاب می کنند).

حقوق فرهنگی در قانون اساسی: حمایت از تشکیل خانواده و پاسداری از روابط خانوادگی، حمایت از تعلیم و تربیت شایسته، آزاد بودن استفاده از زبان های قومی و محلی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی.

تکالیف شهروندی

هر شهروند در قبال حقوق شهروندی، تکالیف و تعهداتی دارد.

رعایت قانون و مقررات

نادیده گرفتن قانون یا تخلف از آن موجب اختلال و هرج و مرج در جامعه می شود. قانون وقتی جایگاه واقعی خود را در جامعه پیدا می کند که همه افراد آن را رعایت کنند.

همکاری با دولت

برنامه ها و اقدامات عمرانی، اقتصادی و اجتماعی حکومت ها زمانی به هدف می رسد که شهروندان نسبت به پیشرفت کشور دلسوز و حساس باشند و با دولت همکاری کنند.

مالیات مبلغی است که شهروندان بر اساس **قانون** و به صورت **بلاعوض** به دولت پرداخت می کنند تا صرف هزینه های عمومی کشور شود.

عوارض مبلغی است که شهروندان در مقابل دریافت خدمتی از دستگاه های اداری و دولتی به آن هامی پردازند، مثل: پول قبض آب و برق، صدور گواهی نامه رانندگی و ...

اقتدار یعنی علم، اقتصاد، سازندگی، پیشرفت، عزت و اعتبار بین المللی و توان دفاعی کشور، به وسیله نیروهای داخلی و از درون یک ملت جوشیده و تقویت شود.

**حفظ و تقویت عناصر اقتدار،
یک تکلیف ضروری بر همه
مردم ایران اسلامی است.**

اصل ۸ قانون اساسی: در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل بین مردم و دولت و مردم نسبت به یکدیگر، که شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می کند.

پاسخ فعالیت ها

۱. الف) با استفاده از قانون اساسی، توضیح اصول ۷ و ۲۰ را بنویسید. اصل بیستم: همه افراد ملت اعم از مرد و زن یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

اصل هفتم: ... شوراهای مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش و نظایر آن از ارکان تصمیم گیری و اداره امور کشورند. موارد، طرز تشکیل، حدود اختیارات و وظایف شوراها را قانون و قوانین ناشی از آن معین می کند.

ب) در مقابل هر یک از حقوق شهروندی یک یا چند اصل قانون اساسی را که به آن مربوط می شود پیدا کنید و شماره آن را در کنار مطلب مربوط بنویسید.

حق برخورداری از عدالت قانونی (اصل ۱۰ و ۱۹)

حق برخورداری از عدالت قضایی (اصل ۳۴ و ۳۵)

حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی (اصل های ۲۹ و ۳۰ و ۴۳)

حق مشارکت سیاسی (اصل ۲۷)

حقوق فرهنگی (اصل ۱۵)

پ) در اصل ۲۱ قانون اساسی، دولت موظف شده است تا حقوق زنان را در تمام جهات، با رعایت موازین اسلامی تضمین کند، برخی از موارد آن را بیان کنید. اصل بیست و یک: دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

۱. ایجاد زمینه های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او.

۲. ایجاد بیمه خاص بیوه گان، زنان سالخورده و بی سرپرست. ۳. ....

۲. چند مورد از حقوق شهروندی را که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به رسمیت شناخته شده است، با حقوق مردم در دوره قاجاریه و پهلوی مقایسه کنید. عدم وجود حق آزادی بیان، اظهار نظر و انتقاد در دوره قاجاریه، عدم مشارکت مردم در امور سیاسی، در آن دوره مردم به عنوان رعیت شناخته می شدند نه شهروند، دسترسی کم مردم به حقوق رفاهی و تأمین اجتماعی.

از این مقایسه چه نتیجه ای می گیرید؟ در جمهوری اسلامی افراد به عنوان شهروند از حقوق سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بهتری برخوردارند.

مردم برای به دست آوردن حقوق شهروندی خود چه تلاش هایی کرده اند؟ مردم به رهبری روحانیون و روشنفکران وطن پرست دست به مبارزه پیگیر زدند که انقلاب مشروطه و تشکیل مجلس قانونگذاری در همین راستا بوده است.

۳. کار بر که شماره (۱۶) حقوق و تکالیف شهروندی:

شهروندان / دولت	حکومت / دولت
شهروندان وظیفه دارند مالیات بپردازند.	حکومت وظیفه دارد عدالت قضایی را برقرار کند.
شهروندان وظیفه دارند از کشور دفاع کنند.	حکومت وظیفه دارد امنیت را برقرار کند و از سرزمین و مرزهای کشور دفاع کند.
شهروندان حق دارند در امور سیاسی کشور و انتخاب مسئولان توانمند و شایسته مشارکت کنند.	حکومت وظیفه دارد رفاه و تأمین اجتماعی را برای همه فراهم کند.
شهروندان وظیفه دارند حقوق سایر شهروندان را رعایت کنند.	حکومت وظیفه دارد قوانین مناسب عادلانه ای تدوین و تصویب کند.
شهروندان حق دارند که از تأمین اجتماعی برخوردار شوند.	حکومت وظیفه دارد حقوق فرهنگی مورد تأیید در قانون اساسی را رعایت کند.